MIHAIL GRĂMESCU

Desprindere lentă

Orice carte este istoria unei nedreptăţi sociale, a unei erori sau a unei iubiri.

– Doamne, spune tipul din faţa mea, au schimbat ăştia manualele şcolare. Complet le-au schimbat. Nu ştiu ce interes urmăresc, dar fiecare generaţie e educată în spiritul altor „adevăruri fundamentale" decât generaţiile care o preced. Poate că *îi* interesează să creeze între noi o stare de incomunicabilitate, sau altceva de genul ăsta... „Pe vremea mea", cum ziceau ăia dinainte, când eram eu tânăr – ne bărăiau la cap cu altă propagandă. Fiindcă, să ştii de la mine, „adevărurile fundamentale" sunt propagandă şi nimic altceva. De exemplu, dacă ai fi pomenit numai de parapsihologie în tinereţea mea, erai gata. Sau de OZN-uri. Nu-i vorbă, că şi acum asta reprezintă un risc – eu urmăresc problema şi toţi ăştia care vorbesc de OZN-uri mor ciudat. Uite, chiar şi artiştii... Caută ăştia fel de fel de explicaţii pentru moartea lui Jimmy Hendrix – dar eu cred că e în legătură cu chestia asta cu OZN-urile. Ştii că a fost urcat în slăvi – mare artist mare – şi-a făcut de cap, a spus tot ce a vrut, a zis de Vietnam când la ei nu era voie, nu i-au făcut nimic, a fumat marihuana şi s-a masturbat pe scenă, nu i-au făcut nimic – la ei îi lasă pe artişti să se dea în bărci, au un adevărat cult al marilor artşti, cum îl avem noi pe al politicienilor şi soldaţilor (ei îl au şi pe al filozofilor – uite, Sartre, de exemplu...), dar, Hendrix, vreau să zic, cum a făcut un cântec cu OZN-uri, cum a încurcat-o. Ai ascultat *UP FROM THE SKIES* de pe *AXIS: BOLD AS LOVE?* (fac semn din cap că nu – sincer să fiu, mă cam plictiseşte cu vorbăria lui – m-aş duce mai degrabă să dansez şi eu, ca ăilalţi din grupul meu, cu vreo gagică, la discoteca lor, dar m-a agăţat ăsta şi nu pot să plec aşa, pur şi simplu – cică e unul dintre ăia „marii" din gaşca ăstora – până şi ministrul îi acordă importanţă, iar eu nu m-am prea lămurit care este protocolul lor). Ei bine, zice tipul, eu cred că de la asta i s-a tras lui Hendrix. Ascultă *UP FROM THE SKIES* cu atenţie si o să vezi că e ceva mai special...

Tipul pare la vreo 40-45 de ani. N-am reţinut cum îl cheamă: Tudor Popescu, sau Ungureanu, sau Grămescu... E îmbrăcat cu blugi, poartă o geacă din piele neagră şi are un aer destul de snob, ca toţi ăştia din grupul de la Bucureşti, pe care nu prea ştii de unde să îi apuci. Se spune de ei că ar fi fost mari scule de dizidenţi înainte de Revoluţie, dar se învârt cu grangurii şi nu prea cred să fi fost aşa cum li s-a dus buhul.

– Pe de altă parte, voi sunteţi generaţia televizorului, sunteţi pompaţi cu înscenările ăstora până când nu mai ştie niciunul dintre voi ce e adevărat şi ce e fals. Arta are caracter repetitiv, îmi arată spre filmul de pe ecranul televizorului din sală – cred că am mai văzut aiureala asta de câteva ori, dar, cică, e o peliculă celebră, a luat nu mai ştiu ce mare premiu... – da' ce mi se pare interesant e că nivelul intelectual a scăzut în asemenea hal, încât majoritatea dintre voi, chiar dacă urmăriţi ce se întâmplă pe ecran, nu sesizaţi nici măcar că e vorba de un film science-fiction şi *de ce* este un film de imaginaţie. Fiindcă habar n-aveţi de

ipoteza ştiinţifică la care face aluzie filmul. Iar voi sunteţi (din păcate) *cel mai elevat* eşantion al tinerilor de vârsta voastră, al publicului mediu – ori, dacă voi nu înţelegeţi nimic, de ăilalţi ce să mai zic?...

Îmi face semn spre ecran şi mă întreabă dacă ştiu cum se numeşte filmul.

– *Desprindere lentă.* Aşa-i zice. DESPRINDERE LENTĂ. Dar despre ce e vorba în el? Uite, ideea e, de fapt, că Luna s-a desprins de Pământ printr-un proces lent. Lin! Că „s-a urcat la cer" încet-încet, la un moment dat. Că nu era întotdeauna aşa – că la început făcea parte din planetă dar, conform teoriei Kant-Laplace, că masa însumată depăşea masa critică a sistemului care, când a prins să se rotească, s-a desprins lent şi s-a îndepărtat până la punctul în care a amortizat momentul cinetic iniţial. Ia zi, crezi că printre cei cinci sau şase, câţi am mai rămas acum aici, există măcar unul care să fi înţeles şi conştientizat povestea de pe ecran? Mă tem că nu. Recepţionaţi, *dacă* recepţionaţi ceva, în mod superficial. Sau, neavând suficiente informaţii, luaţi lucrurile ca atare, orice aiureală vi s-ar spune – voi scoateţi cuminţi caietele de notiţe şi vă consemnaţi ce vă dictează cei desemnaţi drept „specialişti" şi „profesori", fără să fiţi în stare să înţelegeţi că toţi aceşti „academicieni" şi „decani" au fost promovaţi pe argumente politice, aşa că sunt tot atât de diletanţi ca şi voi în problemele de specialitate, iar majoritatea lucrurilor despre care vorbesc le cunosc de prin cărţi de popularizare – pe cele mai multe nu le ştiu nici ei ca lumea – dar vin şi vi le predau vouă ca pe nişte adevăruri indubitabile.

Priveşte către ecranul pe care imaginile filmului ale cărui efecte speciale au fost probabil simulate pe calculator – un cadru monumental al catastrofei cosmice şi, în acelaşi timp, fascinant.

– „Când apele s-au despărţit de ape"... îl aud murmurând.

E un film fără actori – aproape un documentar ştiinţific dacă imaginile nu ar avea acel aer artistic. Cine l-o fi realizat? Când? Cum? Unde? Planetele uriaşe evoluează lent, în desfăşurări spaţiale privite din cosmos – culori mirifice, când pale, când înflăcărate, ilustrează cum, o dată cu partajarea făcută, reacţiile exoterme provocate de creşterea presiunii produsă de presiunea excesivă se liniştesc. Luna se răceşte mai repede. Apa luată după sine din oceanul primordial se întoarce înapoi îngheţată din spaţiu, răcind scoarţa fierbinte.

– Şi, se întoarce iar către mine, ipotezele astea ale pământului PLAN. Şi ale ISTORIEI SCURTE... În pofida argumentelor de natură sensibilă, care păreau să susţină ipoteza Pământului sferic, şi cu care ne-au îndopat pe noi până la saturaţie, că ar fi „singura ipoteză confirmată de cercetarea ştiinţifică" şi alte aiureli, ştiinţa, iată, se întoarce la ipoteza PĂMÂNTULUI PLAN... Tot ce părea să susţină ipoteza privind realitatea altor planete n-au fost decât înscenări şi exagerări ale fanaticilor ipotezelor lui Ticho Brahe şi Bruno. „Zborurile cosmice" – nişte înscenări cinematografice ale serviciilor de propagandă ale Marilor Puteri. *Adevărul* – monopolul celor 7 mari concerne-trusturi ale Informaţiei mondiale. Vin ăştia acum şi ne spun că, de fapt, lucrurile sunt mult mai complicate. Că senzaţia de sfericitate e provocată de bombarea cristalinului. „Aţi văzut voi cu ochii voştri vreun astru sau vreo planetă rotindu-se? Nu! Luna e nemişcată, iar alte astre nu se văd cu ochiul liber. Ceea ce aşa zişii oameni de ştiinţă v-au prezentat drept alte planete nu au fost decât iluzii provocate de sistemele optice prin care v-au spus să vă uitaţi – înşelătoriile Satanei"...

– Şi care e adevărul? îl întreabă un tânăr din generaţia '90, care s-a apropiat de noi.

– Şi eu de unde vrei să ştiu..., ridică din umeri tipul. Ştii? Cam pe vremea lui Cristos, nu mai ştiu ce rabin (parcă nu era totuşi Maimonides), scria că „în vremea noastră ştiinţa a ajuns la *certitudinea* că Pământul, Luna, Soarele şi alte astre şi planete sunt rotunde şi că planetele se rotesc împrejurul Soarelui. Azi, nimeni nu se mai îndoieşte că planetele sunt sferice şi că există mai multe lumi populate". Şi totuşi, iată, pe parcursul întregului Ev Mediu

TOATĂ LUMEA (cu câteva mici excepţii), ca şi acum, conform celor mai noi cuceriri ale cunoaşterii, vedea Pământul *plan* şi planeta Pământ singura lume locuită...

În filmul de pe ecran, imensa masă plană a Lunii se ridică tot mai sus pe cerul negru. Străluceşte alb, polarizat, pe cerul negru, plutind aproape paralel farfuriei Pământului albastru în ceaţa diafană a aerului înalt al stratosferei.

– Cum îţi spuneam, se întoarce către mine iar, arta are caracter repetitiv, spre deosebire de ştiinţă. Aşa că, în vreme ce informaţia tehnică ne parvine în flux continuu, modelele pe care se bazează imaginea noastră despre lume, cele formative, sunt datele cuprinse în imaginea-plastică a unei poezii sau în metafora acesteia, care ne-a impresionat fără a putea explica prea clar de ce.

– Dar ce părere ai, îl întreb, de faptul că ştiinţa modernă a căzut, după atâta timp, de acord cu dogma religioasă şi în privinţa vechimii Lumii. Istoria nu are decât 3.000 de ani... de fapt 5.000...

– Da... Facerea Lumii, vreme de milenii a fost considerată doar cu câteva mii de ani înainte de Cristos. Apoi, când religia a făcut concesia de a admite că nu era strict cât scria în Cartea Sfântă – jup! – s-a şi dus la „milioane şi milioane de ani în urmă", deşi termenul acesta, „milioane", nu are nici o încărcătură de reprezentare pentru om. Sau poate tocmai de aceea... Înscenări. Propagandă. Când, până şi „dovezile de mii de ani" ale Bisericii (care, orice s-ar zice, sunt cele mai vechi şi de încredere) nu au, cel mai adesea, decât câteva sute de ani – e consemnată la Vatican data când s-a admis înscenarea şi cine şi cum a „fabricat" moaştele respective... N-ar fi de mirare să aflăm că, de fapt, nici nu sunt „mii de ani" de Istorie, ci că Istoria nu are decât câteva sute de ani – poate nici măcar atât – cum spunea o dată o fată, Ruxandra Andrian, sefistă şi ea. Eu nu am trăit nici 50 şi mă tem să vorbesc până şi de realitatea evenimentelor mai vechi la care am participat, iar tipii ăştia, făcând pe oamenii serioşi şi dându-şi importanţă, au neobrăzarea, cu un arşic de nu se ştie ce vită între degete – arşic pe care ei nici nu ştiu exact când, cine şi unde l-a găsit sau fabricat – să ţină tirade sforăitoare şi foarte convingătoare despre ce era „acum milioane de ani". În urmă. Înainte de Cristos. Sau despre ce era pe vremea Genezei. Cosmice. Sau chiar înainte... O tâmpenie. Deducţii înguste la minte şi nedocumentate pornind de la nişte modele ale lumii care nici măcar nu se confirmă, scoase din nişte minţi incapabile să mă lămurească mulţumitor măcar de ce a fost acum cinci ani, sau care o să fie vremea mâine. „Profeţi mincinoşi"...

Văzând că un nou sosit părea să se fi „lipit" la „maestru", m-am ridicat şi am plecat în sala cealaltă, unde se dansa. De la Revoluţie încoace nu mai ştie nimeni nimic. Toţi bâjbâie.

Trec pe lângă alţi doi „maeştri" care discută despre prăbuşirea preţului şi a tirajului la reviste şi cărţi şi despre intrarea pe Internet, în pofida faptului că în Occident i s-a deschis proces, sub acuzaţie de spionaj (sau poate tocmai de aceea – o sculă bună, „garantată" pentru hoţii de la noi). Apoi mă încurc cu o tipă care-mi prezintă un fost securist „autentic". Dansăm în semiîntuneric şi discutăm despre moartea lui Dan Merişca. Un puşti, Adrian Bănuţă, mă acostează că, cică, vrea să scoată un săptămânal de science-fiction al „generaţiei '90". Îl asigur că o să-i dau şi eu ceva – deşi nu am încă nimic concret scris, dar, dacă asta e condiţia de a te distra cu ăştia, de ce nu? – o să scriu şi eu ceva SF. Nu poate fi prea greu... Cică „ăia buni" sunt invitaţi – nu plătesc nimic la întâlnirile astea ale lor. Cât o mai ţine...